

משרד התעשייה, המסחר והתיירות

מכוני מחקר תעשייתי

דו"ח שנתי 29, עמ' 584

לשם קידום המחקר התעשייתי בארץ הקימה הממשלה בשיתוף עם ענפי תעשייה שונים מכונים מספר למחקר, ביניהם שישה שבתחום אחריות שר התעשייה המסחר והתיירות (להלן התמ"ת). כל אחד מהמכונים מאוגד כגוף משפטי נפרד ונציגי הממשלה משתתפים בהנהלתו.

האיגוד למחקר צבעים בע"מ

האיגוד אמור לעסוק במחקרים משני סוגים: (1) מחקרי תשתית הנעשים ביזמת האיגוד ובמימון הממשלה. (2) מחקרים הנעשים על פי הזמנת מפעלי התעשייה ובמימוןם. הצעה לעריכת שני מחקרי תשתית שהוגשה למשרד עוד ביולי 1977 לא אושרה ואילו מפעלי התעשייה לא הזמינו ביצוע מחקרים מאז 1975.

שני מחקרי התשתית שעריכתם נתבקשה, נערכים — האחד על פי אישור המשרד והשני במימון המועצה הלאומית למחקר ולפיתוח. בינתיים הוגשה עוד בקשה אחת לעריכת מחקר תשתית ונדונה בקשה למחקר שהוגשה במאי 1980 מטעם מפעל תעשייתי.

האיגוד מספק למפעלי התעשייה שירותים הכוללים, בין השאר, בדיקות וייעוץ בענייני צבעים. התקשרויות בין המזמינים לבין האיגוד לא נעשו תמיד בכתב, דבר שהקשה על האיגוד לגבות את הכספים המגיעים לו מהגוף המזמין.

בעקבות הביקורת נערכים הסכמים בכתב בין האיגוד לבין כל מזמין.

המכון הישראלי לקרמיקה וסיליקטים

המכון לא הקפיד על עריכת חוזים עם מזמיני העבודות, דבר שהקשה עליו, לעיתים, בעריכת ההתחשבות ובגביית התשלום מהמזמינים.

המכון עורך חוזים לגבי כל מחקר או הזמנה לביצוע בדיקות.

מחקרים בתחומי הקרמיקה והסיליקטים נעשים גם במכון לחקר הנגב שליד אוניברסיטת בן גוריון בנגב. הנתמך על-ידי המשרד. מספרם הקטן יחסית של מפעלי התעשייה הנוקקים לשירותי המכון ולשירותי המכון לחקר הנגב שליד אוניברסיטת בן-גוריון הפועל בתחומים דומים, אין בו כדי לספק תעסוקה מלאה לשני המכונים, ובעקבות כך התפתחה תחרות בין שניהם על קבלת עבודות ממפעלי התעשייה.

שני המכונים ממשיכים לפעול ולא חל שינוי במצב.

לפי תזכיר ההתאגדות של המכון, עליו לפעול לארגון קורסים והשתלמויות בנושאי הקרמיקה והסיליקטים, ולארגון הרצאות ופרסומים הקשורים למטרותיו. לפי המסמכים שבתיקי המכון, לא נמצא שהוא ביצע פעולות כלשהן בתחומים אלה.

לא חל שינוי במצב, פרט לסמינר אחד שערך המכון בדצמבר 1979.

האיגוד למחקר הגומי בע"מ

במהלך עבודת מחקר לא ניהל האיגוד רישום של שעות עבודה שהשקיעו העובדים ושל המכשירים שבהם השתמשו; לכן לא היו בידי הנתונים הדרושים כדי לקבוע, אם ההכנסות מהמחקרים כיסו את עלותם.

כיום נערך רישום מסודר של שעות עבודה ב-80% מהמחקרים. לגבי שאר המחקרים לא ניתן לערוך רישום זה.

האיגוד גובה תמורת נדיקות שהוא עורך בעבור צרכניו תשלום על פי שעות העבודה, ובחלק מן המקרים גם תמורת שעות השימוש במכשירים וחומרים שהושקעו בהם. המחיר לשעת עבודה ומחיר השימוש במכשירים אינם מבוטסים על תחשיב עלויות אלא נקבע באורח שירותי לפני שנים מספר.

הליקוי תקון. המחיר לשעת עבודה מתואם, באשר לעלויותיו, עם מכונים אחרים למחקר תעשייתי, מכון התקנים, ומערכת הבטחון. המחיר מעודכן פעם בשלושה חדשים.

המכון הישראלי ליין

הצעות המחקר המובאות לאישור הוועדה המקצועית הפועלת ליד הנהלת המכון אין אומדן תקציבי ואין התייחסות לתוצאות המחקר הצפויות, בכלל זה לכדאיותו, אין גם אומדן הזמן הדרוש לעריכת המחקר, כך שלמעשה לא ניתן להעריך את תוצאות המחקרים ולהשוותם לתכנון המקורי.

החל בשנת 1979 הצעות המחקר המובאות לאישור הוועדה המקצועית נבדקות באשר לתועלת שתצמח מביצוע המחקר, אך האומדן התקציבי ואומדן הזמן לביצוע המחקר אינם מוגשים לבדיקה.

מאז אפריל 1975 עומדת לרשות המכון חלקה בשטח של 11 דונמים בקיבוץ חולדה, שבה ניטעים זנים שונים של ענבים, על פי תכנית, והיבולים משמשים אותו במחקריו. הביקורת העלתה, שמחקרים אלה נערכו ללא תיאום עם גופי המחקר האחרים של משרד החקלאות, שגם להם היו חלקות כרמים ששימשו לעריכת מחקרים לשיפור טיב ענבי היין.

חל שיפור במצב. כיום יש תיאום טוב יותר מבעבר עם גופי המחקר של משרד החקלאות; נציגי מכון היין ומועצת הגפן והיין ונציג משרד החקלאות, שהוא יושב ראש ועדת התכנון של ענף הגפן משתתפים בוועדות המקצועיות של המכון.

המכון לא עסק בחקר שוקים ליצוא יין וגם לא בפרסום יינות בחוץ לארץ אף כי הוגדרו כתפקידיו העיקריים של המכון.

לא חל שינוי במצב.

המכון מסייע במימון השתתפות יקבי ישראל בתערוכות ובירידים בחוץ לארץ, אולם בשנים 1976—1977 ביקשו היקבים סיוע להשתתפותם באירועים כאלה בחו"ל מהחברה לתערוכות וירידים וממכון היצוא. כדי למנוע כפילויות בפעולות המוסדות השונים המופקדים על הסיוע בתחום זה, המליצה הביקורת לקבוע נהלים למתן סיוע כספי להשתתפות היקבים בתערוכות ובירידים.

במאי 1980 קבעה ועדת הפרסום של המכון נהלים למתן סיוע כספי להשתתפות היקבים בתערוכות ובירידים בחו"ל. בין השאר נקבע שההשתתפות הכספית של המכון תינתן רק במקרה שהיקבים ישתתפו בתערוכות ובירידים שיאורגנו בחסות המכון.

ל"מועצה לגפן היין" שליד משרד החקלאות תפקידים זהים או דומים לאלה של המכון הישראלי ליין. מאז דצמבר 1974 ועד למאי 1978 התנהלו דיונים בין משרד התמ"ת לבין משרד החקלאות למיזוג שני הגופים ובעקבותיהם התקבלה הצעה למיזוג שני המוסדות. עד לינואר 1979 לא בוצע המיזוג, כיוון שהיועצים המשפטיים של משרד התמ"ת, ושל המועצה לגפן היין לא סיימו את הכנת התכנית לביצוע המיזוג.

המיזוג עדיין לא בוצע.

ב-1969 החליט המשרד להעביר את המכון הישראלי ליין לירושלים. על פי הסכם בין המכון לבין החברה לפיתוח מזרח ירושלים בע"מ העביר המשרד עוד באותה שנה סכום של 250,000 ל"י בעבור שכירת מבנה, פינוי מדיירים והתאמתו לצרכי המכון. עד לסוף דצמבר 1978 לא הועבר המכון לירושלים והמכון והמשרד לא עשו כדי לגבות את הכספים מידי החברה המחזיקה בו מזה תשע שנים.

החוב עדיין לא הוחזר והנושא נמצא בטיפול היועץ המשפטי של המשרד.

המכון לבקרת איכות והדרכה לתעשיית המזון

המכון נותן שירותי מידע לחבריו באמצעות ספריית המכון, שבה ספרים, כתבי עת וכן חוקים, תקנות ותקנים בנושא תעשיית מזון. הומר דומה היה גם ביחידה לחקר שווקים של המשרד, ובספרייה של מכון התקנים, אך לא היה ביניהם לבין המכון תאום בכל הנוגע לרכישת הפרסומים; דבר שעשוי היה להביא לחסכון בהוצאות הרכישה ולייעול השימוש ובהפצת המידע בין הגופים המעוניינים בארץ.

המכון ערך בדיקה של התומר התיעודי המצוי ברשותם של הגופים העוסקים בנושא המזון בארץ ובעקבותיה הוא ביטל את המינויים, על 11 ירחונים, ואילו היחידה לחקר שווקים ביטלה מינויים על ירחונים שהתייחסו לטכנולוגיה של מזון, שנמצאו גם בספריית המכון.

המוסדות המנהלים

1. האסיפה הכללית של המכון הישראלי לקרמיקה וסילקטים לא התכנסה בשנים 1970—1975.

בשנים 1978—1980 התכנסה האסיפה הכללית של המכון בכל שנה.

2. נציגי הממשלה לא השתתפו בשנים 1975—1976 בישיבות האסיפה הכללית ובישיבות מועצת המנהלים של האיגוד למחקר הגומי בע"מ.

(א) בנובמבר 1978 נכחו שני נציגים של הממשלה באסיפה הכללית; ואילו באסיפה הכללית בשנת 1979 נציג ממשלה אחד.

(ב) מאז 1978 התקיימו עשר ישיבות של מועצת המנהלים. בישיבות שהתקיימו בשנים 1978, 1979 לא השתתפו נציגי הממשלה. בשנת 1980 השתתף בשלוש ישיבות נציג אחד של הממשלה במקום שלושה כנדרש ובישיבה הרביעית לא השתתף כל נציג של הממשלה.

3. בתקופה שמאפריל 1975 עד מאי 1978 לא השתתפו נציגי הממשלה בישיבות מועצת המנהלים של האיגוד למחקר צבעים בע"מ.

מאז 1979 נכחו נציגי הממשלה בכל ישיבות מועצת המנהלים של האיגוד.

4. מועצת המנהלים של המכון הישראלי לקרמיקה וסילקטים כונסה מאפריל 1975 ועד לאוקטובר 1978 — שש פעמים.

מועצת המנהלים התכנסה מ"1978—1980 12 פעמים.

תקציבי המכונים וביצועם

לקראת תחילת שנת הכספים מגישים המכונים הצעות תקציב לאישור המשרד. לקראת סיום שנת הכספים, נוהגות הנהלות המכון הישראלי לאריזה, המכון הישראלי ליינ והמכון לבקרה והדרכה לתעשיית המזון להכניס שינויים בהרשאות סעיפי התקציב המאושרים ולהתאימם להוצאות בפועל.

משרד מבקר המדינה העיר, כי תקציבי המכונים, כפי שאושרו עלידי המשרד בתחילת כל שנה, נועדו לשמש, מלבד מסגרת להקצאת כספים, גם תכנית עבודה וכלי לבקרה. שינוי סעיפי התקציב והתאמתם, בסוף שנת הכספים, להוצאות בפועל מבטלים, למעשה, תפקידים חשובים אלה של התקציב.

לא חל שיפור במצב.

מומחה שבדק, ב-1977, על פי הזמנת המשרד את דרכי ארגונם של מכוני המחקר השימושי קבע, שפיצול המחקר בין מכונים קטנים אינו תואם את הצרכים והמטרות של תעשייה מודרנית והמליץ על אפשרויות מספר לארגונם מחדש: העברת המכונים לבעלות התעשייה; העברתם על בסיס של חלוקה גיאוגרפית, לאוניברסיטאות או איחוד כל המכונים לתאגיד מחקר בחסות ממשלתית. עד למועד סיום הביקורת לא יושמו המלצות המומחה.

בשנת 1979 החל המשרד לארגן את ארבעת המכונים הנמצאים בקרית הטכניון — המכון לקרמיקה וסיליקטים, האיגוד למחקר הגומי בע"מ, האיגוד למחקר צבעים בע"מ, ומכון המתכות — תחת קורת גג אחת. ארגון הגג יהיה וולונטרי וייקרא מרכז ישראל לפיתוח תעשייתי (מופ"ת). עד לסיום ביקורת המעקב לא הסתיימה הקמת הארגון.

המשרדים המחוזיים

דו"ח שנתי 29, עמ' 597

הביקורת העלתה, שהחלוקה למדורים ענפיים במשרדים המחוזיים של משרד התעשייה, המסחר והתיירות (להלן המשרד), לא הצדיקה את עצמה. הומלץ שהמשרד ישקול את שילוב המדורים, ועלידי כך יבא לניצול יעיל יותר של כוח האדם שיעמוד לרשות המשרדים המחוזיים לביצוע משימות, ובעיקר לעריכת בדיקות של הצגת מחירים, משקלות וסטאנדארדים וטיפול בתלונות.

לא חל שינוי במבנה המחוזות ובחלוקה למדורים, יחד עם זאת הודיע המשרד, שהוא בודק מפעם לפעם את פעולות המדורים הענפיים ובמסגרת האפשרויות הוא מתגבר את המדורים, שבהם עומס העבודה רב, על חשבון מדורים אחרים.

הטיפול בתלונות הציבור בענייני צרכנות

במחוז ירושלים נמצא, שרישום הטיפול בתלונות הציבור לקה בחסר: לא היו נתונים על מספר התלונות שנמצאו מוצדקות, על מספר ההתראות שנשלחו, ועל המקרים שבהם הושגו פשרות בין המתלונן לנילון.

חל שיפור בכל הקשור לרישום הנתונים על הטיפול בתלונות.

— בלשכה המשפטית שבמשרד בתל-אביב הצטברו בשנים הקאלנדוריות 1976 ו-1977 כ-200 תיקי תלונות שלא הגיעו לטיפול.

חל שיפור. באוגוסט 1980 נמצא שרק כ-30 תיקי תלונות לא הגיעו לטיפול.

מתפקידי המדורים למחירים, לביקורת ולתלונות שבמשרדים המחוזיים גם לערוך ביקורים בבתי העסק לשם קניית נסיון של מוצרים. למעשה, אין למדורים תכנית שנתיית לעריכת ביקורים כאלה והם נערכים רק כשמתעורר הצורך בכך, בעקבות בדיקת תלונות על הפקעת מחירים.

עדיין לא הוכנה תכנית שנתיית לעריכת קניות נסיון.

גם אם הטיפול בתלונה על הפקעת מחירים מסתיים במתן התראה לנילון, או אם בית המשפט הטיל עליו עונש על תנאי, אין המדורים בירושלים ובחיפה עורכים ביקורים חוזרים באותם בתי עסק כדי לוודא שבעליהם תיקנו את הליקוי.

ביקורות חוזרות נעשות בהתאם לכוח האדם העומד לרשות המחוז; בשנת 1979 ערכו המחוזות ביקורים חוזרים בחנויות ובבתי עסק כדי לוודא שבעליהם תיקנו את הליקוי: בירושלים 131 ביקורים חוזרים ובחיפה 172.

הטיפול בתלונות הצרכנים מפוצל: מטפלים בכך, מלבד המשרד, גם משרדי ממשלה אחרים, ארגוני צרכנים וולונטריים ועוד, בלי שנקבעו חלוקת סמכויות או תחומי טיפול בין הגופים השונים. בהעדר חלוקה כזאת נאלץ המתלונן לפנות, לעיתים, לכמה גופים עד שתלונתו זוכה לטיפול.

בפברואר 1978 פירסם משרד התמ"ת, בשיתוף עם המועצה הישראלית לצרכנות, מדריך לצרכן, שבו נקבע לאיזו רשות יש לפנות בתלונות לגבי סוגי מוצרים שונים.

בשנת 1979 החל המשרד לארגן את ארבעת המכונים הנמצאים בקרית הטכניון — המכון לקרמיקה וסיליקטים, האיגוד למחקר הגומי בע"מ, האיגוד למחקר צבעים בע"מ, ומכון המתכות — תחת קורת גג אחת. ארגון הגג יהיה וולונטרי וייקרא מרכז ישראל לפיתוח תעשייתי (מופ"ת). עד לסיום ביקורת המעקב לא הסתיימה הקמת הארגון.

המשרדים המחוזיים

דו"ח שנתי 29, עמ' 597

הביקורת העלתה, שהחלוקה למדורים ענפיים במשרדים המחוזיים של משרד התעשייה, המסחר והתיירות (להלן המשרד), לא הצדיקה את עצמה. הומלץ שהמשרד ישקול את שילוב המדורים, ועלידי כך יבא לניצול יעיל יותר של כוח האדם שיעמוד לרשות המשרדים המחוזיים לביצוע משימות, ובעיקר לעריכת בדיקות של הצגת מחירים, משקלות וסטאנדארדים וטיפול בתלונות.

לא חל שינוי במבנה המחוזות ובחלוקה למדורים, יחד עם זאת הודיע המשרד, שהוא בודק מפעם לפעם את פעולות המדורים הענפיים ובמסגרת האפשרויות הוא מתגבר את המדורים, שבהם עומס העבודה רב, על חשבון מדורים אחרים.

הטיפול בתלונות הציבור בענייני צרכנות

במחוז ירושלים נמצא, שרישום הטיפול בתלונות הציבור לקה בחסר: לא היו נתונים על מספר התלונות שנמצאו מוצדקות, על מספר ההתראות שנשלחו, ועל המקרים שבהם הושגו פשרות בין המתלונן לנילון.

חל שיפור בכל הקשור לרישום הנתונים על הטיפול בתלונות.

— בלשכה המשפטית שבמשרד בתל-אביב הצטברו בשנים הקאלנדוריות 1976 ו-1977 כ-200 תיקי תלונות שלא הגיעו לטיפול.

חל שיפור. באוגוסט 1980 נמצא שרק כ-30 תיקי תלונות לא הגיעו לטיפול.

מתפקידי המדורים למחירים, לביקורת ולתלונות שבמשרדים המחוזיים גם לערוך ביקורים בבתי העסק לשם קניית נסיון של מוצרים. למעשה, אין למדורים תכנית שנתית לעריכת ביקורים כאלה והם נערכים רק כשמתעורר הצורך בכך, בעקבות בדיקת תלונות על הפקעת מחירים.

עדיין לא הוכנה תכנית שנתית לעריכת קניות נסיון.

גם אם הטיפול בתלונה על הפקעת מחירים מסתיים במתן התראה לנילון, או אם בית המשפט הטיל עליו עונש על תנאי, אין המדורים בירושלים ובחיפה עורכים ביקורים חוזרים באותם בתי עסק כדי לוודא שבעליהם תיקנו את הליקוי.

ביקורות חוזרות נעשות בהתאם לכוח האדם העומד לרשות המחוז; בשנת 1979 ערכו המחוזות ביקורים חוזרים בחנויות ובבתי עסק כדי לוודא שבעליהם תיקנו את הליקוי: בירושלים 131 ביקורים חוזרים ובחיפה 172.

הטיפול בתלונות הצרכנים מפוצל: מטפלים בכך, מלבד המשרד, גם משרדי ממשלה אחרים, ארגוני צרכנים וולונטריים ועוד, בלי שנקבעו חלוקת סמכויות או תחומי טיפול בין הגופים השונים. בהעדר חלוקה כזאת נאלץ המתלונן לפנות, לעיתים, לכמה גופים עד שתלונתו זוכה לטיפול.

בפברואר 1978 פירסם משרד התמ"ת, בשיתוף עם המועצה הישראלית לצרכנות, מדריך לצרכן, שבו נקבע לאיזו רשות יש לפנות בתלונות לגבי סוגי מוצרים שונים.

הפיקוח על השימוש במשקלות ומידות

במשך השנים 1976—1977 פיגר ביצוע הביקורות שעשתה היחידה לפיקוח על משקלות, מידות וסטאנדארדים במידה ניכרת, אחר התכנון. כך למשל חלה באותן שנים ירידה במספר הבדיקות של מכשירי שקילה בבתי עסק במחוזות תל אביב וחיפה וכן ירידה בבדיקת מתקני לחץ אויר בתחנות דלק. בשנת 1977 לא נבדקו מתקנים אלה כלל.

גם בשנים 1978 ו-1979 היה פיגור בביצוע הביקורות בתחום המשקלות והמידות לעומת התכנון, ופרט למחוז תל אביב נמשכה הירידה במספר הבדיקות של מכשירי השקילה. לעומת זאת, מאז מארס 1980 נערכות בדיקות לחץ אויר כנדרש.

המדורים לסחר ממשלתי

המשרד המחוזי בתל אביב מופקד גם על הפיקוח ב-22 תחנות קמח ברחבי הארץ. במסגרת פיקוח זה יש לאסוף מדי חודש בחודשו דוגמאות של גרעינים מטחנות קמח, להעבירם לבדיקות מעבדה ולפקח על רמות מלאי החיטים שבטחנות. הביקורות הפיסיות על מלאי שבתחנות הקמח באיזור חיפה והצפון לא נערכו על פי תכנית קבועה מראש, ובאיזור ירושלים והמרכז לא נערכו בדיקות מלאי בעין מאז תחילת שנת 1977.

מהנתונים על בדיקות פיסיות של מלאי, שנערכו מאז תום הביקורת הקודמת ועד ליולי 1980, עולה, כי במחוז ירושלים לא נערכו בדיקות מלאי בעין בין מאי 1979 למאי 1980. במחוז תל אביב לא נערכו בדיקות בחודשים מאי—יוני ובאוקטובר 1979.

מתן רשימות יבוא ויצוא

באוגוסט 1978 הוציא המשרד הוראות שבהן נקבע, כי יבואן ראשי להוציא טובין מרשות המכס, רק לאחר שדוגמאות מהטובין ייבדקו על-ידי מכון התקנים ויימצאו מתאימים למכירה בארץ, ואילו כאשר המוצרים שבמטען המיובא היו טעונים תיקון, נדרש היבואן לשלם פיקדון, כערבון לביצוע התיקון. מתברר, שהמשרדים נהגו להחרים את הפיקדון ולשחרר את הסחורות גם כשלא עמדו בתקן.

לא חל שיפור, אך בדצמבר 1980, הודיע המשרד, כי נוהל מעודכן נמצא בהכנה. נוהל זה ימנע אפשרות של שחרור סחורות, שאינן עומדות בדרישות הבטיחות של התקן, תמורת תשלום כופר. גובה הפיקדון יועלה ויוסדרו הצעדים המשפטיים נגד יבואן שיותר על הפיקדון וישווק סחורות שאינן עונות על דרישות התקן.

הלוואות לקידום המסחר והשירותים

משרד התמ"ת מפעיל, בשיתוף עם הבנקים, קרנות המיועדות למתן הלוואות לבתי מסחר לשיפור ויעול של השיווק, לרכישת ציוד ולשיפוץ בית העסק. הקרנות ממומנות מחציתן מתקציב הפיתוח של המשרד ומחציתן מכספי הבנקים נותני הלוואות. בטופסי הבקשה להלוואה נדרשים המבקשים לצרף הצעת מחירים של הספקים או של הקבלן המבצע את השיפוצים. היו בקשות שאליהן לא צורפה הצעת המחירים, וסכום הלוואה אושר על סמך פירוט ההוצאות בטופס הבקשה בלבד.

ביולי 1979 הוציא המשרד הוראה למנהלי המחוזות שלפיה הם נדרשים להקפיד על כך שלבקשות יצורפו הצעות מחיר מהקבלן או מהאדריכל שיבצעו את השיפוצים.

מתן המלצות להקצאת קרקע לצורכי תעשייה, מלאכה ומסחר

על פי ההוראות יש להעביר לטיפול המדורים הענפיים שבמשרדים המחוזיים בקשות להקצאת קרקע, ששטחו אינו עולה על שלושה דונם, לשם הקמה או הרחבה של מפעלי תעשייה ובתי מלאכה. על המדור הענפי להכין חוות דעת לקראת מתן ההמלצה, תוך בחינת הכדאיות הכלכלית של התכנית, מקורות המימון, הציוד הדרוש, תהליך הייצור, הידע המקצועי שברשות המשקיע, מספר המועסקים, תנאי תברואה, איהום הסביבה, היקף המבנים הדרושים וסוגם. בבדיקה של כ-60 מבין 250 תיקים, שהיה בהם טיפול ב-1977, העלתה הביקורת, כי מרבית

הבדיקות הכלכליות לא נערכו כנדרש וגם לא נערך מעקב אם אמנם שימשו הקרקעות למטרות שלהן הן יועדו, על פי המלצת המשדור ועל פי הסכם הפיתוח, שנחתם בין המשקיע לבין מינהל מקרקעי ישראל.

בנובמבר 1979 הוצא נוהל חדש לטיפול בהמלצות להקצאת קרקע, שבא להשלים את הנוהל הקודם ולהעמיק את כלי הבדיקה; בנובמבר 1980 החליט המשרד להטיל על בנקים מסחריים את בדיקת הכדאיות הכלכלית של הפרוייקטים השונים ובמקרים שבהם לא נעשית בדיקת כדאיות כזאת, הודיע המשרד שתבדק אפשרות שהבנק יבדוק אך ורק את נושא הקרקע. על פי הנוהל החדש על מינהל מקרקעי ישראל לקיים מעקב אחר השימושים הנעשים בקרקע.

משרד התקשורת

חלוקת דואר

דו"ח שנתי 29, עמ' 609

בשנים האחרונות חלה ירידה הדרגתית בטיב השירות הניתן לציבור בחלוקת דברי דואר. רבים מדברי הדואר מגיעים לתעודתם באיחור ניכר; גדל מספר אזורי החלוקה שאין בהם חלוקת דברי דואר סדירה מדי יום ביומו ובחלקם אין חלוקה סדירה כמה ימים ברציפות. הסיבה העיקרית לכך היא גידול והרחבה של אזורי החלוקה בלא גידול יחסי בהיקף כוח האדם העוסק בחלוקת דברי דואר.

חלה ירידה נוספת בטיב השירות לציבור וגדל עוד יותר מספר אזורי החלוקה שבהם אין חלוקת דברי דואר סדירה מדי יום ביומו. הירידה הנוספת בטיב השירות חלה בכל אזורי הארץ, פרט לאיזור המרכז שבו לא חל שינוי לעומת המצב ב-1978.

בשנים 1975 עד 1978 כמעט ולא גדל התקן המאושר של משרות דוורים, בעיקר כתוצאה מהחלטות הממשלה בדבר הקפאה וצמצום של משרות בשירות המדינה.

בעקבות החלטות הממשלה בשנים 1979 ו-1980, חלה ירידה במספר משרות דוורים שבתקן המאושר. ביוני 1980 עמד התקן המאושר על 1,166 משרות לעומת 1,268 ביוני 1979.

התקן המאושר של משרות דוורים לא היה מלא ומנהלי המחוזות התקשו לגייס כוח אדם לאיש משרות פנויות שבחלקן לא אוישו זמן רב.

נמשכה התופעה של משרות לא מאויישות. למשל ב-1980 היו במחוז ירושלים שבע משרות פנויות, בתל-אביב — 30, במחוז הצפון — 34, במחוז המרכז — 50 ובמחוז הדרום — 11.

המחוזות העסיקו עובדים ארעיים והתקשרו עם מחלקים-כפריים במקומות שאין כדאיות בהעסקת דוור. החסרון העיקרי בהעסקת עובדים ארעיים הוא בשיעור התחלופה הגבוה אצלם, דבר המשפיע על טיב עבודתם.

התופעה האמורה נמשכה גם בשנים 1979—1980.

מספר אזורי החלוקה במחוזות השונים לא גדל בהתאם לשיעור הגידול של האוכלוסיה ופירורה הגיאוגרפי. מנפת מחסור בכוח אדם, בוצעה חלוקת דברי דואר באזורים רבים, בעיקר בשכונות חדשות, רק לסירוגין. במקומות אחרים לא חולקו דברי דואר כלל והתושבים קיבלוהו באמצעות סניפי דואר או סוכנויות.

בכל המחוזות הנפתיים של השירות, במיוחד במחוז הצפון, יש עדיין מקומות יישוב לא מעטים שבהם אין חלוקה יומיומית של דברי דואר ויש מקומות שבהם אין כלל חלוקה.

הוראה שלפיה צריך כל דוור להכיר כמה אזורי חלוקה, לא נשמרה גם משום שדוורים קבועים לא היו מוכנים לחלק דברי דואר באזורים אחרים.

השירות פועל לכך שדוורים יכירו אזורי חלוקה נוספים אך מתקשה לעשות כן בגלל מחסור בכוח אדם.